

Thomas Sandberg, 072-731 86 50
thomas.sandberg@svenskvattenkraft.se

Infrastrukturdepartementet
Regeringskansliet
Stockholm
i.remissvar@regeringskansliet.se
fredrik.norlund@regeringskansliet.se

**Remissvar: Energimarknadsinspektionens rapport Kapacitetsutmaningen i elnäten samt promemorian Ökade incitament för kostnadseffektiva lösningar i elnätsverksamhet
Diarienummer I2020/03164**

Svensk Vattenkraftförening (SVAF) är en organisation för den småskaliga vattenkraften under 10 megawatt och har cirka 750 medlemmar. Inom den småskaliga vattenkraften återfinns 1900 kraftverk, som tillsammans producerar nära fem terawattimmar med 1000 megawatt installerad effekt, med potential att fördubblas i befintliga kraftverk.

SVAF har tagit del av Energimarknadsinspektionens promemoria Ökade incitament för kostnadseffektiva lösningar i elnätsverksamhet samt rapporten Kapacitetsutmaningen i elnäten och har följande synpunkter:

Rapporten Ei R2020:06 Kapacitetsutmaningen i elnäten

1. På sidan 45 behandlas frågan om nöddrift i händelse av stora störningar i överföringssystemet. Svensk Vattenkraftförening vill här framhålla den småskaliga vattenkraftens potentiellt stora betydelse. Den 18 december 2020 skickade Svensk Vattenkraftförening en hemställan till regeringen (försvarsdepartementet) om ökade resurser för att möjliggöra ödrift även för mindre städer och landsbygd. Medlen föreslogs kunna användas till att återställa den ursprungliga förmågan hos mindre vattenkraftverk – anläggningar som i många fall ursprungligen försörjde ett lokalt elnät med el innan det nationella elnätet kom på plats. Dessa kraftverk kan med fördel samköras i lokala elnät där även solelsanläggningar samt batterilager kan ingå. Det handlar även om att identifiera vilken samhällskritisk elanvändning som ska prioriteras och omvänt vilken elanvändning som kan avvaras för att elen ska räcka till i det lokala elnätet. Kommunaltekniska

system som vatten- och avloppsverk, nät för mobiltelefoni, livsmedelsbutiker och ålderdomshem är exempel på särskilt viktig elanvändning i händelse av kris.

2. Ellagen tillåter idag inte att elnäten byggs ut baserat på förväntade behov. Det måste finnas ett faktiskt behov och ett elnät som inte utnyttjas fullt ut är enligt dagens regler inte försvarbart ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Nu har verkligheten kommit ifatt och ellagen bör ändras. Nätutvecklingsplaner är ett bra verktyg för att sätta fart på förstärkningen av de eftersatta elnäten. Uppdelningen i en fri elmarknad och ett elnätsmonopol innebär i sig en osäkerhet för elnätsinvesteringarna. Därmed tarvar det en högre investering än om elnät och elproduktion hade varit integrerade i samma verksamhet.

Ett enkelt exempel är det helt koordinerade uppförandet av vattenkraftverket i Harsprånget och den hundra mil långa Harsprångslinjen i början av 1950-talet. Detta i jämförelse med den nu pågående stora utbyggnaden av vindkraft i Norrland utan en motsvarande tidsmässigt koordinerad förstärkning av transmissionsnätet från norr till söder. Eller avvecklingen av kärnreaktorer i söder utan tillräckligt snabb förstärkning av transmissionsnätet från norr.

3. Avsnitt 3.5 om nätkoncessionshavarens ansvar för befintliga kunder: Det är fortsatt rimligt att nätkoncessionshavare har ett ansvar att leverera el till sina befintliga kunder utan undantag. Det följer naturligt av elnätsmonopolet.

PM – Ei PM2020:01 Ökade incitament för kostnadseffektiva lösningar i elnätsverksamhet

1. Förslag till ändring i ellagen 5 kap. 1 § ”En nätverksamhet ska för en tillsynsperiod ha en bestämd intäktsram som inte ska vara större än vad som behövs för att täcka kostnader för driften av en nätverksamhet *som har likartade objektiva förutsättningar och bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt*.”. Skrivningen är otydlig och uppfyller inte rimliga krav på begriplighet. Är det nätverksamheten (singularis) som har likartade förutsättningar? I så fall med vad? Eller är det kostnader för driften som har likartade förutsättningar? Även det är oklart.
2. I andra stycket på sidan 12 i avsnitt 2.4 Energisystem i förändring ökar behovet av nya incitament står ”Ei anser att det inte är lämpligt att en monopolverksamhet finansierar ren forsknings- och pilotverksamhet via kundernas tariffer”. Det är i strid med CEER:s (Council of European Energy Regulators) [uppfattning om incitament för innovationer](#). Det räcker att jämföra med Finland som har [ett särskilt innovationsincitament](#): ”Syftet med innovationsincitamentet är att sporra elnätsinnehavare till att verka för innovativa tekniska och operativa lösningar i sin nätverksamhet. Till de viktigaste målen för forskning och utveckling inom nätverksamheten är framtagning och implementering av intelligenta elnät och andra nya tekniker och verksamhetssätt”.

De svenska elnätsföretagens högsta chefer saknar allt oftare ingenjörutbildning vilket bidrar till konservering av gamla lösningar. Ett innovationsincitament i intäktsramen skulle fungera som en motkraft till denna utveckling. Exempel på innovationer som kan göras inom elnätsverksamheten är tillämpning av teknik med smarta lösningar för att snabbare hitta fel på kablar och luftledningarna samt förberedelser för ö-drift av elnät med vattenkraft och andra elproduktionskällor som grund. Även monopolverksamhet behöver innovationer.

Uppsala den 5 mars 2021

Thomas Sandberg
Ordf. Svensk Vattenkraftförening